

Л. В. Кравець

Удварі Іштван

УДВАРІ Іштван (Udvari István; 14. 07. 1950, с. Торньошпальца, Угорщина — 09. 11. 2005, м. Ніредьгаза, Угорщина) — угорський мовознавець, славіст, педагог. Закінчив Дебреценський університет (Угорщина, 1975). Від 1978 працював у Ніредьгазькому університеті: від 1989 — професор, 1990—92 — проректор з наукової роботи, ініціатор створення та завідувач (від 1993) кафедри української і русинської філології. Зусиллями У. кафедра тривалий час була одним із найбільших центрів української і русинської культури в Угорщині. Здобув ступінь магістра за темою дослідження «Гунґаризми в мовах бачвансько-сремських (югославських) руснаків» (1981), захистив кандидатську дисертацію «Русинська (карпатоукраїнська) ділова писемність Угорщини XVIII ст.» (1987). Від 1995 — габілітований доктор з історії слов'янських мов та приват-доцент у Сегедському університеті (Угорщина), 1997 здобув ступінь доктора Угорської АН, захистивши дисертацію «Рукописні джерела словацькою мовою по урбаріальній реформі при Марії Терезії: Комітати Сепеш і Земплен». Досліджував питання історії мови, діалектології, українсько-угорських міжмовних контактів, працював у галузі лексикографії. Засновник мовознавчої докторської школи гуманітарного факультету Будапештського університету. Головний редактор наукового видання «Acta Academiae Paedagogicae Nyíregyháziensis» (1990—94), член редколегії славістичного часопису АН Угорщини «Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae» (2001). Під керівництвом У. підготовлено й видано понад 60 праць, серед них монографії, посібники і підручники українською мовою, започатковано серії «Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia», «Vice Versa», «Dimensiones Culturales et Urbariales Regni Hungariae» та «Glossarium Ukrainicum». За його редакцією в Ніредьгазі видано 6-томний українсько-угорський (2000—03) та 2-томний угорсько-український (2005—06) словники, що стали першими об'ємними довідковими виданнями в цій галузі. Один із напрямів наукової діяльності У. — вивчення та популяризація творчої спадщини вчених та культурних діячів Закарпаття. Сприяв поверненню в науковий обіг доробків [А. Годинки](#) (книга «Антоній Годинка — дослідник історії русинів», Ніредьгаза, 1992), досліджував діяльність [Г. Стрипського](#) та [Л. Чопея](#); підготував репринтні видання катехізмів і латинського букваря мукачівського греко-католицького єпископа Мануїла Ольшавського; уклав дві хрестоматії на основі документів мукачівських греко-католицьких єпископів А. Бачинського, Й. Брадача та ін. Член Угорського лінгвістичного товариства, Лексикографічної комісії Угорської АН,

Міжнародної асоціації русистів. Очолював Угорську асоціацію українців.

Рекомендована література

1. Німчук В. В. Іштван Удварі — історик української мови — In memoriam István Udvari (1950—2005). Nyíregyháza, 2011;
2. Мушкетик Л. Славістичні студії в Угорщині: історія та сучасний стан. К., 2014;
3. Udvari István: Élete és munkássága. Nyíregyháza, 2010;
4. Іштван Удварі (1950—2005) // Мовознавство. 2016. № 4;
5. E. Bárányné Komári. Іштван Удварі — лексикограф, дослідник українсько-угорських, русинсько-угорських міжмовних контактів // UCRAINICA IX. Současná ukrajínistika problému jazyka, literatury a kultury. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc, 2020;
6. Барань Є. І., Барань А. Б. Внесок Іштвана Удварі в реабілітацію наукової спадщини Антонія Годинки // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. 2020. Вип. 33.

Бібліографічний опис:

Удварі Іштван / Л. В. Кравець // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-885962>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).